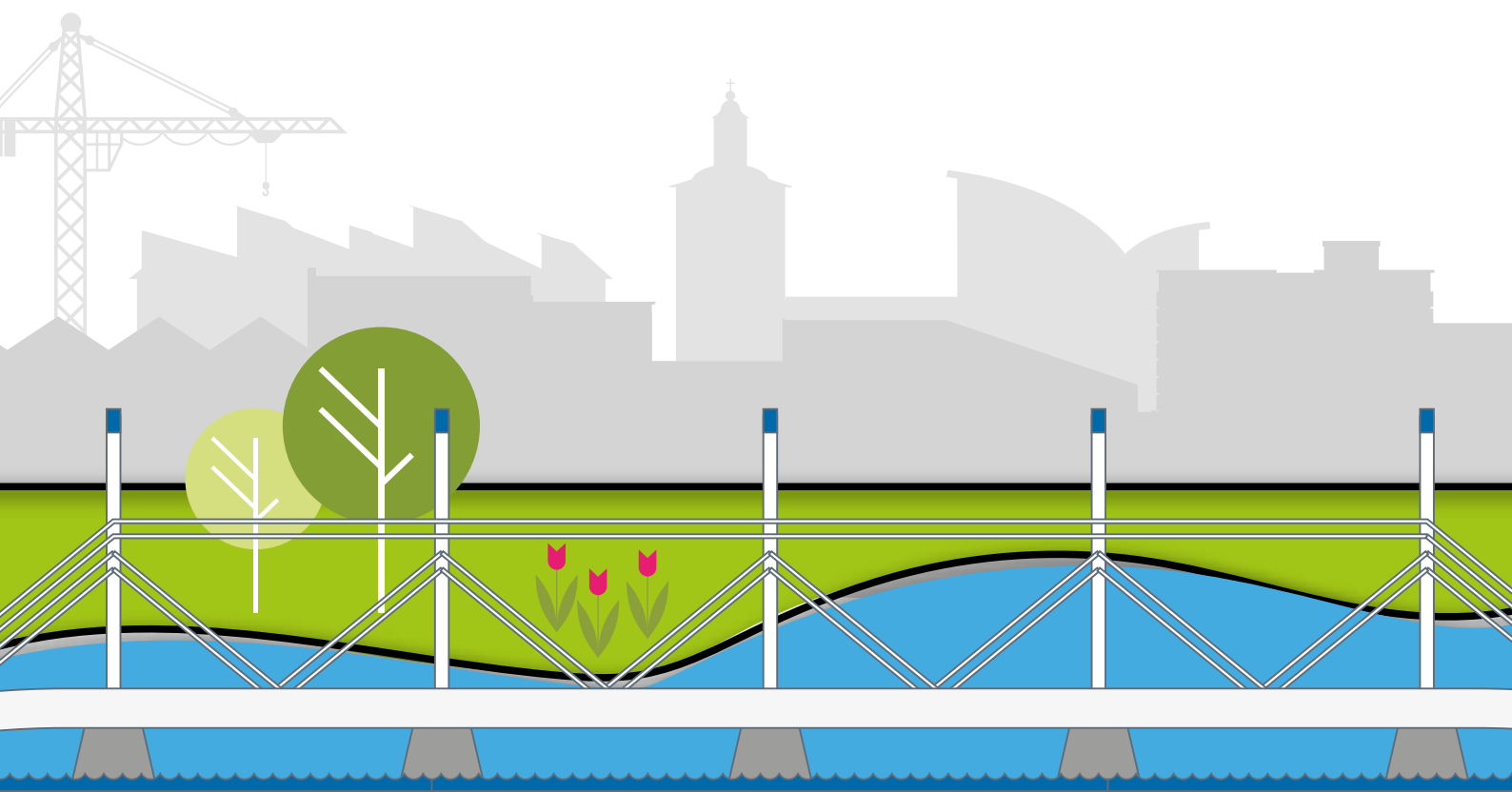

TILLGÄNGLIG STAD

ANTAGEN AV KOMMUNSTYRELSEN 2016-11-09
REVIDERAD VERSION ANTAGEN 2023-03-30

INNEHÅLL

EN STAD FÖR ALLA	4
LAGSTIFTNINGEN	4
TILLGÄNGLIGHET I JÖNKÖPINGS KOMMUN	5
RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET	5
ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN	8

TILLGÄNGLIG STAD

...är en fördjupning till Jönköping kommuns stadsmiljöprogram. Målet med stadsmiljöprogrammet är att åstadkomma ett så vackert, spännande och funktionellt stadsrum som möjligt.

Fördjupningarna tydliggör vilka råd och regler som gäller, med tillgängligheten i fokus. Stadsmiljöprogrammet ska ge inspiration till möjligheter att skapa en spännande stad och ska öka medvetenheten om Jönköpings kvaliteter. Stor vikt bör läggas på design av element i stadsrummet som bidrar till helheten. Olika lägen i staden kräver varierande grad av anpassning till den befintliga arkitektoniska och kulturella miljön.

Stadsmiljöprogrammet med fördjupningar finns på www.jonkoping.se, sökord stadsmiljöprogrammet.

Det ska vara lätt
att göra rätt!

Foto: Lena Clarin (omslagets framsida), Smålandsbilder.se och Jönköpings kommun
Illustrationer och layout: Kommunikationsavdelningen, Jönköpings kommun

EN STAD FÖR ALLA

En tillgänglig miljö underlättar för alla, inte bara för personer med funktionsnedsättning. Jönköping ska vara en stad för alla!

LAGSTIFTNINGEN

Tillgängligheten har sedan 1 juli 2001 extra stöd i Plan- och bygglagen. Lagändringen innebär att det numera ställs krav på att enkelt avhjälpta hinder mot tillgänglighet och användbarhet ska undanröjas på allmänna platser och på platser dit allmänheten har tillträde. Det innebär att både inne- och utemiljön ska utformas på ett sådant sätt att alla kan använda den till vad den är avsedd för. I Boverkets föreskrift BFS 2011:5 (ALM 2) beskrivs allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader.

Det ska finnas möjlighet för vila i staden.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft 2009. Den har till syfte att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning så att de ska kunna vara fullt delaktiga och jämlika.

FN:s konvention om barnets rättigheter aktualiseras inom samtliga samhällsområden och hänsyn till barnets bästa betonas.

Från och med januari 2015 finns "bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning" med som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Stadsbyggnadsnämnden har ansvaret för kommunens yttre offentliga miljö (allmän plats) såsom gator, gång-, cykelvägar och torg. Tillgänglighet inomhus är också viktigt men behandlas inte i stadsmiljöprogrammet.

TILLGÄNGLIGHET I JÖNKÖPINGS KOMMUN

Kommunen har ett nära samarbete med tillgänglighetsrådet som består av representanter från Funktionsrådet Jönköpings kommun och tjänstemän från olika förvaltningar. Dessa träffas 4 ggr/år och däremellan sker kontakter för olika råd och granskningar av ritningar m.m. Jönköpings kommun har även en samordnare som bevakar de övergripande tillgänglighetsfrågorna samt tjänstemän på Stadsbyggnadskontoret som bevakar tillgänglighet på allmän plats (utvecklings- och trafikavdelningen) och i samband med nybyggnation invändigt i byggnader (bygglovavdelningen).

Avåkningskydd ska vara minst 4 cm höga.

Typritningar finns för gångpassager och övergångsställen.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET

Följande råd och riktlinjer har tagits fram för att ge stöd och ökad kunskap om tillgänglighetsfrågor: Ambitionen är att ökad kunskap ska ge ökad förståelse för tillgänglighetsfrågor och därmed en bättre efterlevnad av stadsmiljöprogrammet.

AVÅKNINGSSKYDD

Ramper, bryggor och spänger ska förses med avåkningskydd. Avåkningskyddet ska vara minst 4 cm högt.

BELYSNING

En god belysning har stor betydelse för alla men nödvändigt för personer med nedsatt syn. Belysningsstolpar bör placeras så att de inte utgör ett hinder för personer med synnedsättning. Vid gångpassager/övergångsställen bör s.k. passagebelysning alltid finnas.

GÅNGPASSAGE/ÖVERGÅNGSSTÄLLE

Allmänt gäller att övergångsställens/gångpassagers utformning ska fungera för både personer med nedsatt syn och för dem med rörelsenedsättning. Låga hastigheter och korta passager över gatan/vägen är viktigt ur trafiksäkerhetssynpunkt. Jönköpings kommun har ett antal typritningar, vilka visar hur dessa ska utformas för att tillgodose detta. Vid signalreglerade övergångsställen finns tryckknappslådor för synskadade med taktil information om refug och antalet körfält på gatan. Vid starkt trafikerade gator används bullerstyrd ljudsignal, vilket innebär att ljudstyrkan anpassas efter den omgivande bullernivån.

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GOD TILLGÄNGLIGHET

GÅNGYTOR

Gångbanor och gångvägar ska ha ett fast ytskikt som har en jämn och halkfri yta. Tät asfalt, slät betong och släta stenhällar eller betongplattor med få eller täta fogar ger god tillgänglighet.

En gångyta som lutar för mycket i tvärled gör att hjulen på rullstolen eller rollatorn drar snett. Redan mycket små tvärlutningar är ett problem för de som går med krycka, käpp eller sitter i manuell rullstol. Tvärlutningen ska understiga 2% (=1:50). Gångytan ska också vara så horisontell som möjligt vilket innebär att längslutning inte ska vara över 2% (=1:50).

KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafik ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. För att underlätta resandet måste det därför finnas hög kantsten där bussen stannar så att det är lätt att komma av och på bussen. Taktila plattor underlättar för personer med synnedsättning att veta var bussen stannar. Typritning finns hos stadsbyggnadskontoret.

LEDSTRÅK

För att orientera sig i gatumiljön behöver personer med nedsatt syn olika form av ledning. Behoven ser olika ut beroende på grad av synnedsättning. I första hand ska naturliga ledytor användas som t.ex. mot gräs, planteringar, asfalt, släta plattor, vägg

Busshållplatser ska utformas med taktila ledstråk och kontrastmarkeringar.

och räcke. Där dessa naturliga ledytor inte finns bör man göra konstgjorda ledytor med taktila plattor. När ett ledstråk anläggs är det viktigt att ytan på båda sidor är så släta som möjligt för att få fram skillnaden mellan materialen. Den släta ytan gör att de taktila plattorna är lättare att hitta med den vita käppen. Ytan bör vara 0,7 meter bred och ha en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt Natural Colour System (NCS).

Oavsett om ledstråken är naturliga eller konstgjorda så ska ett sammanhängande nät av ledstråken eftersträvas.

LEKPLATS

Lekplatserna utformas för att vara tillgängliga i så stor utsträckning som möjligt. Genomtänkta val av lekutrustning, material och fallskyddsmattor i olika färger och former ökar tillgängligheten på lekplatserna.

LJUDMILJÖ

Högtalarmusik får ej placeras i närheten av passager eller övergångsställen där synskadade har extra stort behov av att kunna lokalisera sig med hjälp av hörseln.

MARKBELÄGGNING

Enligt Ks/2014:319 310 ska Jönköpings kommun ha en restriktiv hållning till användningen av klippt smågatsten. Detta innebär att mer tillgängliga ytbeläggningar ska användas i första hand så att alla ska kunna ta sig fram obehindrat överallt i staden.

Den räfflade ytan på ett taktilt ledstråk bör göras 0,60–0,70 m bred och ska omges av slät yta. Höjden på strukturen ska vara minst 4,5 mm.

PAPPERSKORG

Papperskorgar ska placeras så att de inte utgör något hinder. Inkastet placeras 80 cm över mark så att det är tillgängligt även för dem som sitter i rullstol.

PARKERING

Många personer med nedsatt rörelseförmåga har svårt att förflytta sig längre sträckor, därför måste det finnas möjlighet att parkera nära målpunkter. Parkeringsplatserna måste vara anpassade i storlek så att det finns möjlighet att fälla ner en ramp och ta sig in och ur med rullstol i bilen. Kantstenen sänks på en sträcka av 1 meter. Vid tvärparkering ska platsen vara 5,0 meter bred och vid längsparkering bör den vara 7,0 meter lång.

RAMPER

En ramp bör ha en fri bredd på minst 1,5 meter. Ledstänger på bägge sidor, höjd 0,9 respektive 0,7 meter. Rampen ska ha avåkningskydd, 4 cm högt. Lutningen får högst vara 1:20=5%. Rampen ska högst ta upp 0,5 meters höjdskillnad sedan krävs 2 meters vilplan. Vilplanen får luta högst 2%. Rampens början och slut ska ha en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS.

RÄNNDALER

Rännaler ska utformas mjukt skålformade (s.k. Stockholmsmodellen).

Rännal enligt Stockholmsmodellen.

SITTPLATSER

Där många människor rör sig bör det finnas sittplatser minst var hundra meter. En soffa som fungerar bra för alla har en sitthöjd mellan 0,45-0,50 meter och armstöd på 70 cm för att ge stöd när man reser och sätter sig. En tillgänglig sittplats ska ha både armstöd och ryggstöd. Vid möblering av en allmän plats behöver inte alla sittplatser uppfylla tillgänglighetskraven men det ska alltid finnas någon eller några sittplatser på varje plats eller stråk som uppfyller detta.

SNÖRÖJNING

Tillgängligheten blir extra viktig under vinterhalvåret. Vid snöröjning ska borttagning av snövallar mot övergångsställen, busshållplatser, tryckknappar vid trafikljus, papperskorgar, hundlatriner, korsande refuger vid övergångsställen ha hög prioritet. Detta är även en jämställdhetsfråga eftersom det är fler kvinnor som använder sig av kollektivtrafik och gång som färdmedel.

TRAPPOR

Med kontrastmarkering blir det lättare att se var en trappa börjar och slutar. Översta och nedersta steget ska ha kontrastmarkering. Ledstänger på bägge sidor som är greppvänliga hela vägen, även vid infästningarna och nå minst 0,3 meter utanför nedersta och översta trappsteget.

Trappa med kontrastmarkering i trappans början och slut.

ATT GÖRA FÖR JÖNKÖPINGS KOMMUN

- Förbättra kommunens hemsida angående tillgänglighetsfrågor.
- Revidera broschyren "Tillgänglighet i din butik".

Typritningar finns hos Stadsbyggnadskontoret, utvecklings- och trafikavdelning.